

ביאורים במאמרי רבינר

מאמרי חסידות
מכ"ק אדמו"ר מלובאוויטש
מבואים ומפרושים

מאמר ד"ה

תנו רבנן מצות נר חנוכה כו'
מושצאי ש"פ מקץ, שבת חנוכה, ה'תשל"ח

שנת חמישת אלףים שבע מאות שמונים ושלוש לבריאה

החזקת מכון ביאורים במאמרי רבינר'

МОקדשת לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
על-ידי ועד ידידי המכון

ר' שמואל ומשפחתו שיחיו איזנברג
הרבי לייבל ומשפחתו שיחיו בוימגרטען
ר' אהרון יעקב ומשפחתו שיחיו בלען
ר' מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו גורביבץ
ר' יהודה ומשפחתו שיחיו דוידאואר
ר' מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו פישר
ר' נתן ומשפחתו שיחיו ציבין
ר' ראובן ומשפחתו שיחיו קיל
הרבי יצחק ומשפחתו שיחיו רסקין

קובץ זה נדפס
לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר
על-ידי וילכות
ר' יוסף דוד ברוחל
וזוגתו מרת חנה בת ר' מרדכי
בליז'ינסקי
ולזכות כל יוצאי חליציהם
שיחיו לאורך ימים ושנים טובות
להצלחה רבה ומופלגה
בכל אשר יפנו

קובץ זה נדפס
על-ידי ר' אהרון ב"ר צבי הירש
וזוגתו מרת גוטל בת ר' ישראל הלי
וכל יוצאי חליציהם
ציבין
להצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו
ולעלוי נשמת אש החסד מרת רחל בת ר' שנייאור זלמן געצל ע"ה דוכמן
נלב"ע ר' רח' כסלו תשפ"ג

קובץ זה נדפס
לעילוי נשמה
הו"ח התמים
ר' יעקב
בן הרה"ח מאיר צבי ע"ה

סטטמבלר
חסיד נאמן ומסור
לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
נלב"ע י"א ניקון ה'תש"ע
ת.ג.ב.ה

קובץ זה נדפס לעילוי נשמה
ר' פנחס ב"ר עוזרא ע"ה
וזוגתו מרת אסתר הדסה ב"ר
שמעון ע"ה
רומנו
ת.ג.ב.ה

קובץ זה נדפס על-ידי ולזכות
ר' מרדכי
וזוגתו מרת חייה מושקא טיחינו
בן שבת

ולזכות
ליאור בת מרדכי,
יהושע בן אברהם שיחינו
יזכו להצלחה רבה ומופלגה בכל אשר
יפנו בגשמיות וברוחניות
ולזכות ר' דוד ציון בן יצחק
וזוגתו זהבה בת מרדכי שיחינו
לרפואה שלימה וקרובה
ולהצלחת בית הספר החדש
'מנחם מענדל אקדמי'
סגל המורים והמורהות וכל העוסקים
במלאת הקודש

קובץ זה נדפס
על-ידי ולזכות
משפחה לפידות
ארגונינה
להצלחה רבה ומופלגה
בכל אשר יפנו

פתח דבר

שבח והודיה לה' יתברך, מוגש זהה לפני ציבור הלומדים מאמר נוסף בסדרת 'ביורים במאמרי רבינו'.

מאמר זה נאמר על-ידי כ"ק אדמור"ר במושאי שבת מקץ ה'תשל"ח, ויצא-לאור מוגה בكونטרס חנוכה ה'תשמ"ז.

בקונטרס זה נוספו למאמר קיצורים וסיקומים, ונתבארו העניינים והמושגים המובאים בו. הביאורים נלקטו ונכתבו על ידי הרה"ת ר' מנחם מענדל שיחי אשכנזי, והסתמיכנו רבות בהסבירים שהשמי הרה"ת ר' יואל ע"ה כהן בהזדמנויות שונות.

*

תודתנו נתונה להרה"ת יואל שיחי לمبرג על כתיבת הסיקומים ועריכת הביאורים. כמו כן אנו מודים להנהלת קה"ת על נתינת רשות מיוחדת להדפסת המאמרים.

*

מאמר מבואר זה, מצטרף למאמרים וشيخות שייצאו לאור על ידינו בשנים קודמות, וביחד לסת הספרים "באיורים במאמרי רבינו", שני כרכים, המאגד שלושים אחד מאה מרים, מסודרים לפי מועדיו השנה, ערוכים מחדש בצורה בהירה. את הספרים ניתן להציג בקה"ת ובחנויות הספרים המוביחרות.

בימים אלו הושק אחר חדש, בבחינת "יין ישן בקנקן חדש", בו ניתן להוריד את כל המאמרים והشيخות המבויאים שייצאו לאור על ידי המכון מאז הקמתו. כתובתו: www.biurim.co.il

באתר החדש הושפנו מנوع היישוש המאפשר להגיע למאורעות מושגים בחסידות שנhabaro בكونטרסים הנ"ל.

כמו כן, ניתן להירשם באתר לרשימת תפוצה על מנת לקבל את המאמרים החדשניים שייצאו לאור.

*

כבר אמר דוד המלך, "שגיאות מי יבין" (תהלים יט, יג), ויתכן שנפלו אי-הבנתה בעוניינינו המבויאים. על כן בקשתיו שטוחה בפני ציבור המעיניים לשולח אלינו את העוריותיהם ונתן לנו בבואה העת אי"ה.

יהי רצון מהשי"ת שהעסק בד"ח בכלל ובתורת רבינו במילוי, יזרע את קיום הייעוד: "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (ישעיה יא, ט).

ערוב שבת קודש פרשת וישב ה'תשפ"ג

כתובת לשלוח העוריות: ת.ד. 485 כפר חב"ד. או: mm.ashkenazi@gmail.com

שאינה מוגדרת ב'אנגי' של האב, וכך מזיאותו של הבן אינה סותרת אליה אלא המשך שלה].

וכך הוא במשמעותה: נר"ג וחיה קשורות לדרגות אלוקיות שיש להן בעצמן 'צירות' פרטיאו ואישי ('אנגי'), המבדיל בין לוזלה. לכן, גם הדרגה נשמה המכבלת מזמן היא בחינה נפרדת מזו, והקשר ביןיה הוא דרך סיבה מסוימת המצוררת בציר פרטיאו המתאים אליו [כמו שני דברים, אפילו אם הם תואמים במדוייק, מכיוון שלכל אחד יש את 'אנגי' שלו, הם שני דברים].

אך יחדה מקבלת מהעצמות, שאינה מוגדרת בשום גדר אישי (אפילו לאן 'אנגי'), במילא אין מה שיבדל בין ית' לבין ההיחידה אלא היא המשך שלו.

וביאור העניין: כה החולדה שיק לעצם הנפש, ואולי בזה גופא שני פרטיאים: מהות ההיחידה אינה מוגדרת בשום גדר פרטיאו ואישי כמו העצמות ולבן היא עצמה העצמות. וככפי שבין יש מעצימות האב [שלכן אפשר שיחיה יפה כי הבן מכח האב, כי שוש הבן הוא מעצם נפש האב (שלטולה מבחינת הגילויים), ובעצם נפשו הרי האב שלם בכל כוחותיו]. וגם זה השיחידה באה בלבוש נבדל של נברא, אינו בסתירה לעצמות אלא המשך שלה לנ"ל מאובן.

לראות בקשר שبين בן לאביו: קשר זה אינו מותנה בכך שהבן יקיים את רצון האב, ואפילו לא באቤתו מעומק יוכל את אבי. הקשר בינויהם הוא הרבה יותר עמוק – האב והבן אינם שני דברים נפרדים שנתקשו זה בזה, אלא הם מחות אחת. מחות הבן הוא האב עצמו, אלא שמשך ובא בוגוף אחר (שכן כה החולדה אינו כה לציר דבר אחר, אלא להמשיך את מחותו הלאה). וכך יחדה מהותה אלוקות כפי שהיא בלבוש נבדל של נברא.

[ליתר ביאור: לכורה יש לתמוה, מה הפירוש בכך שהאב והבן הם מחות אחת? אמנם הבן בא מהאב, אך בפועל יש לכל אחד לכורה 'אנגי' משלו וגוף משלו, ובכך הם שונים?

ביאור העניין: כה החולדה שיק לעצם הנפש, שאנו מוגדר בשום גדר – אפילו לא בהגדה הבסיסית של 'אנגי'. لكن מבחןינו – אין דבר המבדיל בין לבן החולדה, ובמיוחד הוא יכול להמשיך עצמו גם בדבר החולדה, ועד שהוא יהיה מהות החולדה.

וזה הסיבה שהאב רוצה שהבן יצילח ויעמוד על רגליו, בלי להיות תלוי בו ואינו רואה בו סתרה למוציאתו שלו, שכן הבן בא מדורגה כזו אצל האב

סעיף ח: וזה השיקות בין חנוכה וסוכות: שמיini של סוכות הוא עצרת, בו חודרים המקיפים של הסוכה בפנימיות, בדוגמה חנוכה שעבודת המשירות נפש חרדרת בכל חותם הנפש. והוא שניהם שטוחה ימים, שהא' (שלמעלה מוחשתלשות) נמושך בו (השתלשות). וכן שנר חנוכה פועל ברגילה דתרמודאי (בשני הפירושים הב"ל), אך על ידי הקברת שבעים פרי הhog פועלם בשבעים אמות שיהיו פוחתים ואפילו יסיעו לישראל (ומבוארת שאלה א לעיל סעיף א).

סעיף ט: ההוראה מנרות חנוכה, שכונת חזך הגלות היא לעורר את העבודה של מסירות נפש, ולבירר החושך ולהפכו לאור. ואפילו ע"י מצוה אחת של אחד מישראל ניתן להזכיר את הকף.

סעיף י: ובפרט על ידי הוספה במצות נר חנוכה, שלא קשר מיוחד לגאותה, שכן משיח הוא מההשונה ניסיכי אדם, ועוד שנורת חנוכה אין בטין לעולם, בדוגמה הגואלה ובית המקדש השלישי שיחיו נצחים.

מילאים

למרות שהסתਪירות כוללות גם את ג' בחינות חב"ד. שכן ככל הוא מקיף ואני מתחבר עם הווות, שכן יכול לקבל בשכלו גם המעילות של דבר השנאי עצמו. ועיקר ההשתלשות היא מן המדות (המשן תער"ב ח"ב עמ' תתקו).

לבייאו טו: קיום המנות ציריך בגל קבלת על, ולא בגלל הבנה. זאת, כדי להמשיך או אין סוף ברוך הוא על ידי קיום המזווה.

והענין בו: הבורא מזורם באין ערוך מהגנברא. לכן, אין בכוחה של הבנה, או אהבה של האדם, שהיא תכוונה וכח של נברא, לעורר המשיכת או-אין-סוף. מה-שאן-כן עובודה בדרך קבלת-על, עניינה הוא לא הנברא, אלא 'ה'בורא'. הינו שהיסוד לעובודה הוא לא רצונו והבנתו של האדם, אלא קבלת על האדון-הבורא, והרי זה כאילו שהוא מבעץ הפעולה על ידי היה של האדם. לכן, יש בה את כח הבורא לפועל השראת הקדשה (ראה בלקו"ש ח"ז עמ' 183).

לבייאו כד: דוגמה לחתකשות היהודיה אפשר

לבייאו ב: ההשתלשות הוא מצב שלסתפירות יש קשר ועורך לוולה, ולכל ספרה המשתלשת יש יעור קשר עם הוולה מהספרה שלמעלה, שכן היא מקבלת ממנה קשר לוולה ומפתחת אותו. למשל, בחכמה ובינה מובנות המעלת שבדבר (ולות). דעת מקבלת בתוכה הבנה זו ומתקשרת עם הדבר. המידות מקבלות בתוכן מסקנא זו ומפתחות אהבה או רדאה לדבר, וכן הלאה.

למעלה מוחשתלשות הוא שהסתפירות מקבלות ישירות מעצם הנפש, ובעצם הנפש אין ערך לוולה (המשן תער"ב עמ' תחתמו). למשל מידות הבאות מרצון שלמעלה מההשכל, או אהבת אב לבנו שאינה מנד מעלות הבן (ראה ס"מ תר"ס עמ' ג, וסה' מ' תורס"ט עמ' שכב). כמו כן אנו רואים בשעת שמחה גדולה כמו חתונת בנו יהידו שישנו גiley עצם נפשו ואי יכול לאהוב את שינו (ראה תורת חיים שמוט וציא א), הינו שהאהבה אינה בגלל מעלה הוולה אלא מצד העדר ההגבלה של הנפש.

ולכן ההשתלשות היא במספר שבע ולא עשר,

סיכום כללי

סעיף א: לדעת בית שמא, בהדלקת נר חנוכה פוחת והולך, בנגד הקربת הפרים בסוכות, ולדעת בית הלל מוסיף והולך, כי מעילין בקודש. וצריך להבין: א. מה הקשר של חנוכה השמנים. ב. מדוע שמנונה נורית ולא שבעה בבמגידש. ג. מהו ההשוואה של נורות חנוכה לפרי הסוכות. ד. מדוע הדרלקה משתתקע החמה ולא מפלג המנה כבמנורת המקדש.

סעיף ב: עניינו של נס חנוכה היה להאיר את החושך לאחר שהיונים נכנסו להיכל וטימאו השמנים. וכך מוצות נר חנוכה משתתקע החמה – חושך, ובשמונה נורית – בחינה שלמעלה מהשתלשלות שבכוהה להאיר את החושך (ומבווארות שאלוות ב, ד לעיל).

סעיף ג: והענן בעבודת האדם, יובן על פי המבוואר שלמלחמת הינוים הייתה בעיקרה מלוחמה רוחנית, ובעיקר נגד הרוחניות של התורה והמצוות. "להשכיהם תורהך" – שהتورה היא תורה ד', "ולהערים מחוקרי רצונך" – שהמצוות הן רצון ה', ולבן לחמו רק נגד "חוקים" שהן מצויות שאיןן שכליות, ופירוש נסיך שלהםו נגד עניין החוקים בכל המציאות, גם מצויות של עדות ומשפטים, כדלקמן.

סעיף ד: ככלומר, גם מצויות עדות ומשפטים הן רצונו יתרחק שלמעלה מטעם, אלא שה' גור שהרצון יתלבש בטעם, וגם הטעם המשוגג ומובן אינו תכלית הטעם. ועל פי זה "ולהערים מחוקרי רצונך" כולל גם עדות ומשפטים, שרצנו לעkor את הריגש שהמצוות הן רצון של משלב ("חוקיק"), ושזה רצונו יתרחק ("רצונך").

סעיף ה: וזהו "שבשכננסו יונים להיכל טימאו כל השמנים שבhicel", היכל הוא בינה ושם הוא חכמה, וכוננתם דמותה של תורה וקיים המצוות יהיו רק מצד השבל.

סעיף י: נצחון מלחמה שכזו הוא רק ע"י העבודה של מסירות נפש, שכן היא באה מצד בחינת יהידה שאין שיר בה פגם וטומאה.

סעיף ז: והנה, על ידי עבודה זו הנצחון הוא בשלימות, כי דיחירה חודרת בכל בחות הנפש, ולגביה אין שום מנגד, ואפילו הנפש הבהמית מתחפה מן הקצה.

וזה שנורות חנוכה הם שמנון, מספר המורה על בחינה שלמעלה מהשתלשלות (ומבוארת שאלה ג לעיל סעיף א), והדלקתם משתתקע החמה, כי החושך אינו מעלים לגביה ויתירה מזה נהפרק לאור, ווمنם עד שרגלים של תרמודאי (אותיות מורדת) תבליה מן השוק (הן מלשון בלין וביטול, והן מלשון כלות הנפש).

תוכן כולל

טומאת השמנים בהיכל –icia התגברות החושך • להארתו נדרש אוור שלמעלה מהשתלשלות • בוגדו בעבודת האדם: היוונים רצו לעkor את ההרגש שהמצוות הן רצון יתברך • נצחון המלחמה הוא על ידי עבודה שלמעלה מהשתלשלות – מסירות נפש השינוי בין העבודה של חנוכה לסוכות

ב"ד. מוצאי ש"פ מקץ, שבת חנוכה, ה'תש"ח*

תנו רבנן מוצות נר חנוכה כר' בית שמאי אמרים יומם ראשון מליק שמן מאן ואילך מוסיף והולך, טעמא דבית שמאי בקידות פ"י החג א' וטעמא דבית הלל דמלעlin בקדש כו'. ואיך להבין: (א) ידוע דיווק כ"ק אדרמור'ר חזקן², מה עניין נר חנוכה לפני החג. ובפרט לפי מה שכתב כ"ק אדרמור'ר הצמח צדק³, שגם בית הלל לא פלגי עלי בית שמאי אלא רק משומם דמעלן בקדש. ומה שמבואר בכמה מקומות⁴ שהשינוי חנוכה לשניהם היה שמנון ימים, דמספר שמנונה מורה על בחינה שלמעלה מהשתלשלות⁵, הרי זה גופא צרך ביאור, מהו הקשר דסוכות וחנוכה לבחינה שלמעלה מהשתלשלות, שמצד זה הם שמנונה ימים (הביאור לקמן סעיף ח). (ב) גם, הרי זה שתיקנו נורות חנוכה הוא מפני הנס שהיה בנורות המקדש, ומכיון שבמקדש היו ז' נרות, מדוע בחנוכה יש שמנונה נרות (וימים)⁶ (הביאור לקמן סעיף ב). (ג) וגם צריך להבין מה שהפערגליניך (ההשוואה) דנורות חנוכה הוא (לא להג הסוכות

לה"ע חנוכה (תתחסב, א-ב). ד"ה בכ"ה בכסלו תרכ"ס ע' סג. עז.

(5) ראה ש"ת הרשב"א ח"א ס"ט. ד"ה הניל תרכ"ס שם.

(6) כמו שמדליק כ"ק מ"ח אדרמור'ר בד"ה מאן חנוכה ה'תש"א (ע' 59). עי"ש.

(1) שבת כא, ב.

(2) תור'א מקץ ד"ה זה לב. ד.

(3) באוה"ת חנוכה כר' ה ס"ד"ה מצויה משתתקע החמה (תקמ"ב, ב). ודר'ז' הוא ברורה מצויה תרנ"ד ע' צז).

(4) אוח"ת חנוכה ד"ה זה (דש, ב). שם כר' ז ד"ה

ביאורים במאמרי רבינו

כוכבי לכת, שבע שנים שמייטה. ואילו שמיini הוא למלعلا מהעלולים – אלוקות. וכן הקב"ה נמשך והתגלת במסכן ביום השמייני דока, ומיליה דוחה שבת, והקרבון ירצה דוקא ביום שמייני (ש"ת הרשב"א ח"א ס"ט, kali ריש פרשタ שמייני).

בחסידות מוסבר שהם שתי דורות באלוות גופא. שבע מסמל או ראלוקי שלביבה יש ערן לבビון, הנקרוא סדר השתלשלות, ושמונה הוא או ראלוקי שלמעלה מערכ הבראיה, למעלה מהשתלשלות. והוא גם לקמן סעיף ג.

בענין סדר ההשתלשלות ושינויו לבראיה – ראה במילואים.

א. פרי החג

בכל ימי חג הסוכות הקריבו בבית המקדש קרben מוסף שהיה מרכיב מפרים אילים וככבים. מספר הפרים שהקריבו בכל יום משבעת ימי חג הסוכות היה פוחת והולך: ביום הראשון הקריבו שלשה-עשר פרים, ביום השני שנים-עשרה וכך הלאה.

ב. דמספר שמנונה מורה על בחינה שלמעלה מהשתלשלות

מספר שבע מסמל את העולם ומספר שמנונה מסמל את האור האלוקי. שכן ענייני העולם מוחלקים לשבע, שבעת ימי השבעה, שבעה

* יצא לאור בקבינטוס חנוכה – תשמ"ג, "לקראת ימי החנוכה .. מאמר זה וההמשך ד"ה מוצעה משתתקע החמה (לקמן ע' כסף ואילך) .. נרב חנוכה, תהא זו שנות משהו.

ואחד בזמן הגלות, שהכוונה בחושך הגלות הוא בכך לעורר העבودה דמיסירות נפש, ועל ידי זה מתרבר החושך ונחפץ לאור יי'. ועל ידי צירוף עובdot כל אחד ואחד מבני ישראל יחד, על כל פנים ורבים (דרובו ככלוי⁷⁴), ואפלו על ידי מצוה אחת של אחד מישראל, הן במעשה הן בדיבור והן במחשבה, הוא מカリע את עצמו ואת כל העולם יכול לכך זכות וגורם לו ולهم תשועה והצלחה⁷⁵.

סבירום: ההוואה מנורות חנוכה, שהכוונה בחושך הגלות היא כדי לעורר את העבודה של מסירות נפש, ולברר החושך ולהפכו לאור. ואפלו על ידי מצוה אחת של אחד מישראל ניתן להזכיר את הכהן.

יו"ד רעל אחת כמה וכמה על ידי הוסיףה בקיום מצות נר חנוכה, שמצויה זו שייכת במינוח לחישועה והצלחה, הגולה שתהיה על ידי משיח, מכיוון ששמשיח, וכן אליו מבשר הגאולה⁷⁶, הם מהמשמעות נסיכי אדם⁷⁷, עניין שמצויה נרות דחנוכה⁷⁸. ועוד עניין בהשיקות המיוונית דנורות חנוכה לגאולה העתידית, דכמו שנרות חנוכה אין בטלין לעולם⁷⁹ יי', כן גם גאולה העתידית תהיה גאולה נצחית שאין שייך לשיהיה אחריה גלות⁸⁰, וכן בית המקדש השלישי הוא בית נצחינו⁸¹ שאנו בטל לעולם, בבית משה צדקו, יבוא ויגאלנו וויליכנו קוממיות הארץנו, ובקרוב ממש.

סבירום: ובפרט על ידי הוסיףה במצוות נר חנוכה, שלא יש קשר מיוחד לגאולה, שכן משה הוא מהמשמעות נסיכי אדם, ועוד שנרות חנוכה אין בטלין לעולם, בדוגמת הגאולה ובית המקדש השלישי שיורו נצחים.

(78) תו"א שם לג, סע"ג ואילך.

(79) תנומא בעולותך ה. במדבר פט"י, ו – ע"פ רמב"ן ר' בעולותך.

(80) מכילתא ע"פ בשלה טו, א. הובא בחדורה ה"ג גנאמו – פסחים קט', ב. ובפ"ח סוף פר' ה"ב. לעתיד לבוא .. היה גאולה נצחית וקימית.

(81) וזה ח"ג רכא, א. ח"א כה, א.

ביאורים במאמרי ربינו

ומאיר לא רק מצד הבלתי גובל של האור, אלא מצד החושך, כי זו כוונתו והוא משלים אותה.

לו "אין בטלים לעולם" הינו שקיימים גם בזמנ החורבן, כאשר העובdot של בית המקדש בטלות (ר' ר' בעולותך). שכן החושך לא יכול להחשיך עליהם, כנ"ל בארכונה.

(74) נזיר מב, רע"א. ושות'ג.

(75) רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ג, מקידושן מ, ריש ע"ב.

(76) פ"ש"י בחוקותי כו, מב. וואה תיב"ע וארא ו, ח.

(77) מיל"ש ר' פ' פנחס. רמב"ם הל' מלכים פ"ב ה"ב.

(78) מילכה, ד. סוכה נב, ב.

ביאורים במאמרי ربינו

בכלל, אלא) לפרי הhog דוקא, דלא כוארה, הרי נרות חנוכה שייכים להמנורה (נרות חנוכה הם מפני הנס שהיה במנורה המנורה), ופרי הhog הקריבו (כלל הקרכנות) על גבי המזבח, והרי מנורה ומזבח הם שני כלים שונים⁸² [ובפרט לפי המבואר בקבלה ובחסידות⁸³], ונרות וקרבות עבודת שונות, ועד שלך (נרות) גדולה משליהם (קרכנות) כו' אין בטין לעולם⁸⁴ (הביאו למן סעיף ח). (ד) וגם צריך להבין מה שמצויה (של נר חנוכה) היא משתתקع החמה, DIDOU הדיקוק בזה⁸⁵, דנרות המקדש הדרליך מפלג המנחה, שעה ורביע קודם השquia⁸⁶, וכיון שנרות חנוכה הם (כנ"ל) מפני הנס שהיה במנורת המקדש [ובפרט שככל תתקון רבנן כעין דאוריתא תקון⁸⁷], היה ראוי לכוארה שתהיה והן הדלקתם כנורות המקדש, ולמה מצויה היא דוקא משתתקע החמה (הביאו למן סעיף ב).

סבירום: לדעת בית שמאי בהדיקת נר חנוכה פוחת והולך כנגד הקרבת הפירים בסוכות, ולדעת בית הלל מוסיף והולך כי מעלון בקדוש. וצריך להבין: א. מהו הקשר של חנוכה וסוכות. ב. מדוע שמצויה נרות ולא שבעה בבמקדש. ג. מהו והשווואה של נרות חנוכה לפני החג. ד. מדוע מצויה משתתקע החמה ולא מפלג המנחה במנורת המקדש.

ונקודות הביאור בזוז⁸⁸, דעתנים של נרות חנוכה הוא להאר את החושך⁸⁹. דהנה הנס דחנוכה היה לאחריו שנכנסו היונים להיכל וטימאו כל המשmins שבהיכל⁹⁰, שהתגבורות החושך (דהיונים)⁹¹ הייתה עד כדי כך, שלא רק

(7) ויתריה מזו, שמקומו של המזבח (החיצון, שעליו הקריבו הקרכנות) הוא "לפני האולם" (מוחוץ לקודש), מה-שיין-כן המנורה הייתה "בתוך הקודש" (ומב'ם הל' בית הבחירה פ"א ה"ז).

(8) ראה בארוכה תוח'ה תרומה תמד, ב ואילך בהחוצה החדרשה – ח"ב שה, ב ואילך. ספר המצוות להח"ז מצות בנין מקדש פ"ב (דרמ"ץ פ"ב, ב).

(9) פ"ש"י ר' פ' בעולותך. תנומה בעולותך ה. במדבר פט"ז, ג.

(10) ר' פ"ב, ד. ועד"ז הוא שם פמ"ד, יז. ויק"ר פ"ג, ה. ועוד.

(11) ראה להם משנה הל' תפלה פ"ג ה"ב: הקטרות שהיו מקטידין אחר התמיד (של בין הערבים) . . . כליה ב"י"א שעות חסר רביע. ונמצא, שהוא גם הומן דורות שהי לאחרי הקטרות (פסחים נט, א. רמב"ם הל' ק"פ פ"א ה"ז).

(12) פסחים ל, ב. וש"ג.

(13) אה"ת ד"ה הנ"ל. ד"ה הנ"ל התשל"ח (למן ע' קסט ואילך). ושות'ג.

(14) להעיר מדרשת חז"ל "וחושך זה גלות יין" – ב"ר פ"ב, ד. ועד"ז הוא שם פמ"ד, יז. ויק"ר פ"ג, ה.

(15) ר' פ"ב, ב. ר' זה תרע"ח (ע' קיב). וראה ר' ד"ה זה דואת חנוכה התשל"ח (למן ע' קסט). ושות'ג.

ביאורים במאמרי ربינו

ג "להאר את החושך"
כלומר, הייחודיות של נרות חנוכה לגבי נרות המקדש היא שעוניים להאר את החושך.

מקומות נרות המקדש האירו בתקופה שבה העולם היה עדין יותר ולא חושך מivid (ולכן הספיק האור שהיה בבית המקדש שהיה אויר גליל, שיש בו מדידה והגבלה. ולכן היונים יכולים לשולות עליון ולמנוע את העבודה בבית המקדש, כדלקמן). מה-שאן-כן נרות חנוכה נועדו להאר את החושך המיויחד שורר בזמנ גלות יון (ולכן הוצרכו לאור גבוה יותר כدلקמן).

תנו רבנן מצות נר חנוכה כו' ה'תשל"ח

שנכנסו להיכל וטימאוו, אלא שטמאו גם את כל השמנים שבhicel. דשמן הוא בחינת קודש (כמו שנאמר¹⁵ermen משנת משות קודש)¹⁶, קודש מלאה בגרמייה (ሚלה בפני עצמה)¹⁷ (בדוגמת המשמן שצפּ¹⁸ על גבי כל המשקין ואינו מתעורר עמהם ה)¹⁹. דומה מובן, שהוא טימאוו את כל השמנים שבhicel, נוגע (בפרט זה ו') עוד יותר מזה טימאוו את hicel, אף שקדושת hicel היא דרגא געלית בעשר קדושיםות²⁰. א' ז', שהוא טימאוו גם מזה שגם לאחורי שבאו בוניך כו' וטימרוו את מקדשך²¹, הנה בכדי שיוכלו להדליק את המנורה הוצרכו לנו דוקא²², מתחילה מהנס²² שמצאו פ' אחד שמן טהור החתום בחותמו של כהן גדול²³, אור אין-סוף שלמעלה מהשתלותה

הכ"א).

(21) נוסח הודאת "ועל הנשים" דחנוכה.

(22) ראה מאירי שבת כא, ב. פר"ח לש"ע או"ח הל' שער סתר"ע. שער חנוכה ד"ה בכת"ה סיווע (גמ) בפ"ב (ז, ב). פנ"ג (כב, א). ד"ה (כתיב) כי אתה בסכלו פט"ז (ז, ב). פנ"ג (ב, א). ראה רד"ה ואתה ברוחמן רוני רופ"ז (ז, ב). פנ"ג (ע' קמן).

(23) שבת שם. בוגרמאו שם: מונח. אבל כ"ה גם בטור או"ח הל' חנוכה סתר"ע. וראה ב"ח שם ד"ה ה"ג.

ו' בפרט זה

מכבר כאן שטומאות השמן חמורה מטומאת hicel. אללא שהוא מטהאים על-פי פנימיות הדברים, אבל על-פי פשוט ברור שהעובדת שהיונים טימאו את בית המקדש עצמו היהתה חמורה יותר, ולכנously בסוגרים "בפרט זה", כדי להדגיש שהוא רק מצד עניינו הפנימי של השמן.

ז' קדושת hicel היא דרגא געלית בעשר קדושיםות²⁴ עשור קדושיםות הן בארץ ישראל זו למעלה מזו, המקודש מכילן הוא קדש הקדשים, ולמטה הימנו ההיכל (וכב"ם הל' בית הביהה פ"ז הלכה ג-כב).

ח' הוצרכו לנו דוקא²⁵

כלומר, כדי לטלhor את hicel מטומאות היונים די היה בפועלותם טבעיות ("פנויו או היכל וטימרוו את מקדשך"), ואילו כדי להציג שמן טהור הוצרכו לנו פר השמן. ומכאן הוכחה שטומאות השמנים הייתה חמורה יותר, שכן נזקקו לנו שענינו או ראלקי גובה שלמעלה ממידה והגבלה.

הכ"א).

(15) תוא' מץ ד"ה כי אהה נהרי מ, ד. או"ח חנוכה ד"ה זו ס"ו (שכ, טע"ב). ועוד.

(17) זה ג' צד, ב.

(18) ראה שם"ר רפל"ז. דב"ד פ"ז, ג.
(19) ראה או"ח חנוכה ברוך ד"ה ברוך ד"ה ברוך פמ"ה (ע' ס"ד תתקסא, ב). המשך ממש רבים תרלו"ז פמ"ה (ע' נב).

(20) רק דרגא אחת למטה מדרגת הקדושה דוקדש הקדשם (כלים פ"א מ"ט. ורמב"ם הל' ביהב"ח פ"ז

באיורים במאמרי רבינו

ד' קודש מל' בגרמייה

ההבדל בין 'קדוש' ל'קדוש' הוא, שמיילת קודש עוסקת בקדושה עצמה, מה-שאין-כך המיילה 'קדוש' עוסקת בדבר שהקדושה נשאה בו (כמו שאמרם 'דבר קדוש'). לכן, 'קדוש' מיילה בגרמייה', כי 'קדוש' היא מילה בפנ-עצמה ולא המשך למלה אחרת.

וז' גם המשמעות של האות וא"ז במילה 'קדוש': הווא"ז מסמלת "המשכה", הינו הקדושה כפי שהיא בהמשכה. מה-שאין-כן קדש נכתב וואה שמיות לכ' ללא האות וא"ז.

והיות קדושה (בכלל) עניינה הבדלה, על כן 'קדוש' מromo על דרגה מובדלת למורי. ואילו 'קדוש' מromo על דרגה נומוכה יותר - כאשר הקדושה נשאת בדבר אחר.

ה' צפ' על גבי המשקון

מצבו במשמעות נושא ומשתלשל מכך בשורשו הוא קדש, שמובדל לדבר אחר.

ח' וועל²⁶ פי כל הנ"ל יובן הפערגלניך (ההשוואה) דנורות חנוכה לסתוכות ולפרי החג, כי עניין סוכות (וגם עניין פרי החג) הוא התגלות המקיפים²⁵, בדוגמת סוכה כפשה שמקפת על האדם. ובמשמעות נמשכים המקיפים ונעוזים גם בפנימיות, בדוגמת העבודה ודיסירות נשף (דחנוכה) שפועלות (כג"ל) וחודרת בכל חחות הנפש. וזהו מה שמשנים (סוכות וחנוכה) שמונה ימים, דמספר שמנוה הוא פועל גם ברגילה דתרמודאי בשני הענינים, שבתחלתו הוא מכלה ומבטל אותן ואחר כך פועל בהם שוגם הם יהפכו לקדושה, על דרך זה הוא גם בהקרבת ע' פר' החג שכגד שבעים אומות העולם²⁷, שבתחלתו פועלת ההקרבה שהאומות יהיו פוחתים והולכים, ואחר כך פועלת בהם שוגם הם יסייעו לישראל, כמו אמר רוז"ל²⁸ אילו היו אומות העולם יודעים מה היה המקדש יפה להם קסטריות²⁹ היו מקיפים אותו כדי לשומרו כו'. דע לך יידי שפועלים בהם העין דאתהPCA, מיתוסף על ידם סיווע (גמ) בקדושה, שמירות המקדש³⁰. ועל דרך שהיה להעתיד לבא, כאשר אז האפוך אל עמים גוי לעבדו שכם אחד³¹, הנה אז ועמדו זרים ורעו צאנכם³². ועל דרך הקרבה הע' פר'ים שכגד ע' האומות, ועוד שעיל ידי ומצד האומות ניתוסף (בשミニין) קרבן לבני ישראל בבית המקדש יה.

ט"ב: זהה השיבות בין חנוכה וסוכות: שמיini של סוכות הוא עצרת, בו חודרים המקיפים של הסוכה בפנימיות, בדוגמת חנוכה שעבודת המסייעות נשף חודרת בכל חחות הנפש. והוא שמשנים שמונה ימים, א' ז', שהוא (שלמעלה מהשתלות) נمشך בז' (השתלות). וכמו שנר חנוכה פועל ברגילה דתרמודאי (בשני הפירושים הנ"ל), כך על ידי הקרבת שביעים פר' החג פועלם בשבעים אומות שיהיו פוחתים ואפלו יסייעו לישראל.

ט' והנה העניין דמשתתקע החמה קאי ביחס על חושך הגלות³³, ובפרט החושך כפול ומכופל דעקבתא דמשיחא. וזהי ההוראה דנו' חנוכה לכל אחד

מלחמה (פ"י מהוז'ו ליק"ר שם). או"ח חנוכה שם ד"ה בורוך שעשה נסים סוס"ד (תתקסב), א. וראה גם שם תתקסב, ב.

(70) להעיר דשמירת המקדש היא (גמ) כבוד המקדש (רמב"ם הל' ביהב"ח רפ"ה). אלא שם בשמרתו בפניהם, משא"כ דארוא'ה הנ"ל).

(67) סוכה נה, ב. במדבר"ר פכ"א, כד. פרש"י עה"פ פינחס כת, יח. שם, לה.

(68) במדבר"ר פ"א, ג. וראה גם ויק"ר פ"א, יא. שהasher פ"ב, ג(ה).

(73) המשך מצה זו תר"ס בסופו (פס"ד. וראה גם שם פנ"ט).

ט' באיורים במאמרי רבינו
וכבדו. ועל דרך זה הוא עניין הסיווע של "ועמדנו זרים ורעו צאנכם", והקרבת הקרבות בבית המקדש. כלומר, לא רק שנפעיל בהם אטהPCA אלא שמיitosף על ידם בקדושה - שמירות המקדש

הייה של שבעה נימין. מה-שאין-כך בימوت המשיח שיהיה גילי שלמעלה מסדר החשתלשות (שם הויה דלעילא), יהיה של שמונה נימין⁵⁹.

וזהו גם הטעם שנורות חנוכה חולקים מינרוּת המקדש גם בזמן הדלקתם, מה שמצוותה של נר חנוכה היא משתתקע החמה, כי דוקא על ידי היגלו (דבחינת יחידה) שלמעלה מהשתלשות (שבאדם), מאירם גם את החושך. דלא רק שלגבי אוור זה החושך אינו מעלים, אלא יתרה מזו, שהחשוך נחפק לאור.

וזהו גם מה שזמנה של נר חנוכה הוא עד שתכללה רgel מן השוק עד דכלייא ריגלא דתרמודאי (עד שחילה וגלם של החומרדים)⁶⁰, תרמודאי הם המורדים במלכותיהם⁶¹ (תרמודודאות מודרכות)⁶² והם מתעכבים בשוק⁶³ בחינת רשות הרבים טורי דפרודא (הרים נפרדים)⁶⁴, ועל ידי נר חנוכה נשעה כליא ריגלא דתרמודאי, דשני פירושים בזה. שהאור דנר חנוכה מכללה ומובלט את ריגלא דתרמודאי, והשהאור דnar חנוכה פועל הכליען (כליא מלשון כליען וכלות הנפש) גם ברגילא דתרמודאי, וגם המורדים יבואו לבחינת כלות הנפש⁶⁵.

סבירו: על ידי עבודה זו הנצחן הוא בשלימות, כי היחידה חודרת בכל בחותה הנפש, ולגביה אין שום מנגד, ואפיו הנפש הבהמית מותהפהpta מן הקצה אל הקצה. וזהו שנורות חנוכה הם שמנונה, המורה על בחינת יחידה שלמעלה מהשתלשות, והדלקתם משתתקע החמה, כי החושך אינו מעלים לגביה ויתירה מהו נחפק לאור, וממן עד שריגל התרמודאי (אותיות מודרכות) תכללה מן השוק (הן מלשון כליען וביטול, והן מלשון כלות הנפש).

(63) אה"ת שם סוף סעיף ה וריש סעיף ח (תקמ"ב, א. ד"ה הנל ה'תשל"ח שם. וש"ג).

(64) ד"ה מצווה תר"ל (ע' מז), תרנ"ד (ע' קג). תרע"ח (ע' קייח). ד"ה הנל ה'תשל"ח שם. וש"ג.

(65) תר"א מקן ד"ה תר" מזכות נר חנוכה כר' לד, א-ב. סהמ"ץ להצ"ע מצות נר חנוכה (דרומ"ע עד, ב).

шибוע על כסא ה' הוא עניין המורידה ופירותה על מלכותיהם (לקו"ש ח"ג ע' 811 העלה 3).

لد"שנעם המורדים יבואו לבחינת כלות הנפש" עניין שחוור על עצמו באופנים שונים: גם החושך יאיר. נפש הבהמית מותהפהpta בין התרמודאים (כדמשמע בט"י ימות טב). המורידה בשלהما

(60) עמק המלך שער קריית ארבע ר"פ קייא (קח, א).

(61) פרשי" שบท כא, ב (ד"ה רגלא דתרמודאי).

(62) אה"ת חנוכה שבהערה 3 ס"ד (תקמ"ב, ב. ד"ה מצווה ה'תשל"ח (לקמן ריש ע' קע ס"א. וש"ג).

ביאורים במאמרי ربינו לב רגילא דתרמודאי

"שם אומה מלקי עציים דקים ומטעכין בשוק עד שהולכים בני השוק בתביהם משחכחנה ומבעירים בתביהם אוור ונצירין לעציים ייצאים וקונין מהן" (רש"ג).

לג" תרמודאי הם המורדים במלכותיהם כי היו עבידי שלמה שמרדו בו ונתערו בין התרמודאים (כדמשמע בט"י ימות טב). המורידה בשלהما

ט, שלגבי אוור זה גם⁶⁶ חושך לא יחשיך, ואדרבא אוור זה מAIR את החושך שגם החושך יאיר, ווהויה⁶⁷ (בתוס' וא"ז) יגיה השכיב⁶⁸ יא, וזהו שnr חנוכה מצויה משתקע החמה דוקא, כי עניין נרות חנוכה הוא להאיר את החושך. וזהו גם מה שנורות חנוכה הם שמנונה דוקא (וכן יומי דchanuka תמןיא אינזן⁶⁹), שמספר שמנונה מורה (כנ"ל ס"א) על בוחינה שלמעלה מהשתלשות, שמצד בחינה זו דוקא אפשר להאיר גם את החושך⁷⁰ (ומבווארות שללות ב, ד בסעיף א).

(24) לשון הכתוב – תהילים קלט, יב.

(25) שמואל-ב, כב, כת.

(26) תח"א מקץ ד"ה זה לד, א. ד"ה כי אתה נמי מא,

(27) לשון האגרא – שבת שם.
(28) ד"ה הנל עטרת שם.

ביאורים במאמרי ربינו

אין לה שום שייכות לחושך עצמו. כמו אוור המשמש המAIR לאזרן ולדרים עליה, שהעולם בעצם נותר גם בשעות היום במצב של חושך כמו בלילה, כי הבהירות של האור אינה פועלת שינוי בחושך אלא רק דוחה אותו. אך ישנה דרגה מההפהpta את החושך לאור, על דרך אוור האש השורף את הפתילו ומפהFA אותה לאש ואור.

משל על שני אופנים הנל מADM העומד למשפט (ויא ד"ה מוחר חדש תש"א ובतספ"ש): אופן א' הוא שהקטיגור והסניגור מתווכחים זה עם זה ומתאכיזים להביא ראיות הטענות שלהם, ולבסוף הסניגור מצילח להביא טיעון חזק להקל על הנאש, עד שטענות הקטיגור מסתסתות. אופן ב' הוא כאשר המלך בכבודו מוססית נס מציאות פון השמן היה גדול יותר מהנס ובעצמו ננכש בבית המשפט ונושא פנים לנאש, ביום הבאים (שהשמן המשיך לדלוק שמוונה שאו הון הקטיגור והסניגור בטלים בפני הקורתן אוור פני המלך, וגם הקטיגור טוען טענות סניgoriae (שנ"ג הקטיגור פועל בשלילות המלך). וכמ"ש "באור פני מלך חיים" (משל ט, טו. ובמציא"ד שם "כשהמלך שהתגלה בעולם שמן שהיוונים לא יכולים לגעת בפ').

ו' שלגבי אוור זה גם חושך לא יחשיך, ואדרבא אוור זה מAIR את החושך שגם החושך יאיר, בtos' כתוב כי אתה נמי הויה, והוא אוור מוגבל, כלומר, ישנה דרגה באור שלגבי החושך לא יחשיך", הינו שהוא רק דוחה את החושך, אבל

סבירום: עניינו של נס חנוכה היה להאיר את החושך לאחר שחיונים נכנסו להיכל וטימאו השמנים. וכך המשמן הטהورو החותם בחן גדרו, מסמל את אוור אין-סוף של מעלה מהשתלשות שלגביו "גם חורך לא יחשיך". וכן מזכות נר חנוכה מושתשקע החמה – חורך, ובשמונה נרות – בבחינה של מעלה מהשתלשות.

מהלך המאמר: להלן יבוא עניין מלחמת היוגנים בעבודת האדם. ותחילה יבהיר מה הייתה תכילת מלחמת היוגנים (פעמים ג-ה), ולאחר-כך יבהיר מהי העבודה המיוודרת הנדרשת כדי לנצח (סעיף ו).

ג) וביאור העניין בעבודת האדם יובן בהקדמים המבוואר בדורשי כ"ק מו"ח אדרמו²⁹, דזה שהיוגנים טימאו את השמנים שבהיכל הוא מכני של מלחתם הייתה מלחמה רוחנית, שלא רצוי לפגוע בגוףם של ישראל³⁰ כי אלא עיקר רצונם היה להשיכם תורה ולהעבירים מחוקיק רצונך²¹. וגם בזה גופא (זה) שלחמו נגד התורה ומצוות, עיקר מלחתם היה נגד הרוחניות (והאלקות³¹ י"ג תורה ומצוות³²). דזהו להשיכם תורה – (תורתך דוקא), שגם להיוגנים לא היה

ומזה נשתלשללו אחר כך הגיירות על קיום התורה ומצוות בפועל. וכחסור בלשון הרמב"ם "בטלו דתם (ואר כך) ולא הגייר אותם לעסוק בתורה ובמצוות".

או יש לומר, שבוגנו לזמן בפועל היה הסדו להיפך, מן הקל אל הכלב: דתחליה גורו על תורה ומצוות בפועל, ואחר כך גיירה יותר – על עצם הדת (מה שהרמב"ם מגדים ב"טל תחתם" – כי זה היה עיקר המכון שלחלה).
(32) ד"ה מאין חנוכה הנ"ל. וראה גם ד"ה זה בסה"מ אידיש פ"ב (ע' 185). "חוים יומ" ב' בטבת, ד' חנוכה.

(29) ד"ה מאין חנוכה ה'תש"א (סה"מ תש"א ע' 59). ואילך.

(30) ראה לבש וט"ז א"ז הל' חנוכה סתר' סק"ג.

(31) להעיר גם מהמסופר במדרשי חז"ל (שבהארה ערך כנור. מא"א כ. לה. הובא בלקויות וסה"מ תרכ"ט תלhn). שיחת י"ב תמו תש"ח (סה"מ תש"ח ע' 253) משליכ. כ.כו.
(32) אמרו "רבבו לך כו' שאן לך לקל באלאין ישראל". אכן שתירה להו מ"ש הרמב"ם (ויש להנוכה) "יזבלו דם וללא גיירה אנטוכס" שגורו על תורה ובמצוות" (ומהידוע מגילת אנטוכס) וחודש ושבעת – דיש לומר, שהחלה ועייר המלחמה היה להשיכם תורה ולהעבירים מחוקיק רצונך",

ביאורים במאמר רביינו

יב "שלא רצוי לפניו בנוףם של ישראל"
בפירושים קבועו חז"ל לשמו במאכל ומשתה, מה-שאין-כן בחנוכה קבוע היל והודאה. הטעם לכך מסבירים הלבוש והט"ז (המצויים בהעת ובש תרבות' ע' א-ב). ד"ה נר חנוכה מצורה להניחה עטרות' ע' קמ"ה. תרפה"ה (ע' קה).

עם הדת.

ויש לומר שאלו שתי גישות במלחמת הדת. על פי האופן השני, اي אפשר לגשת ליהודי ולהתחיל לדבר איתו נגד אלוקות. لكن נלחמו קודם כל בקיום המצוות עד שבאו לדבר נגד אלוקות. ואילו על פי האופן הראשון יותר נגדם על יהודו שיחיל שבת בפועל מלוגרים לו ספקות באמונה, שכן התחלו מלחמתם מ"אלקי ישראל" [אלא שאחר-כך המשיכו להלחם גם במצוות (למרות ש"עיקר מלחתם היה נגד הרוחניות" של התורה ומצוות), מפני שקיים המצוות גם הפריע להם קצתי. ראה הלשון במאמר "שגם להיוגנים לא היה אפשרות" כל כך" שישראל לימדו תורה].

יג בחערת רבינו 31
בהערה מבואר ובינוי ב' אופנים: א. התחלת עיקר המלחמה היה שאן לכח היל באלאין ישראל להשיכם תורה ולהעבירים מחוקיק רצונך, ומזה נשתלשללו אחר-כך הגיירות על קיום התורה ומצוות בפועל. ב. תחילת גורו על תורה ומצוות בפועל, ואחר-כך גיירה יותר – על

ביאורים במאמר רביינו

טוט א מסירות נפש-אדיך (שה עשו היהודים של מסירות נפש) כח, וע"ד מה כתוב באברהם¹⁵ עקב אשר שמע אברاهם בקהל, שעל ידי המסירות נפש שלו פעל דגם העקב שלו שמע (האָט דערהערט (הרגייש)) ציווי הקב"ה²² כט, הנה עוד זאת, שלגביו בחינת יחידה אין שיק שום מנגד. דבעובודה על-פי טעם ודעת, שיק שיהיה מנגד. מה-שאין-כן כשם עוזר מטעם ודעת הקשורה עם טעם ודעת, שיק שיהיה מנגד. ולא עוד, אלא שבהתגלות בחינת יחידה שהייתה שלו, אין שיק שיהיה מנגד²³. 2. ומגלה בחינת היחידה שלו, אין שיק שיהיה מנגד²⁴. ולבסוף, הרוי זה פועל גם על נפש הבהמית, שעצם החומריות דנפש הבהמית מתחפה מן הקצה אל הקצה²⁵.

ובזה יובן מה שנורו חנוכה חלוקים מנורו המקדש הן במספרם והן בזמן הדלקתם, כי עניין חנוכה הוא העובודה דמסירות נפש שמצד בחינת יחידה, למעלה מהשתלשות (שבאדים), ולכן נרות, דמספר ח' קשור (כג' ס"א) עם בחינה של מעלה מהשתלשות. ובוגמת החילוק בין כנור בית המקדש שהייתה של שבעת נימין, וכנור של ימות המשיח שיחיה של שמונה נימין²⁶. דאף שבית המקדש הוא מקום היכי מקודש שבulous, ובפרט כנור של בית המקדש שהוא נושא את השם הויה, דכנור אותיות כ"ו (גימטריא דשם הויה) נר²⁷ והוא עניין המשכת שם הויה, דכנור החפה כ"ו (גימטריא דשם הויה) נר²⁸ והוא נשמת אדם²⁹, מכל מקום הוא רק שלימות דסדר ההשתלשות², ולכן

(52) מכתב כ"ק מו"ח אדרמו"ר – נדפס ב"ההמימים חוברות ר' ע' נב [רצג, ד]. אגרות-קדושים שלו ח' ג"ע' תקסג. שיחת י"ב תמו תש"ח (סה"מ תש"ח ע' 253) בס"ש תרכ"ט ע' 345 וכו').

(53) ראה ד"ה פדה בשלום לאדרמו"ר האמצעי פ"ט לקווין שם. סדרה א"יד זירא פתילות ושמנים תרבות' ע' א-ב). ד"ה נר חנוכה מצורה להניחה עטרות' ע' קמ"ה. תרפה"ה (ע' קה).

(54) קונטרא העובודה שם (ע' 32).
(55) ערכין ג, ב.

כט גם העקב שלו שמע (האָט דערהערט)
ציווי הקב"ה²⁶ הינו שהעקב הרגייש מעצמו מהי מצווה וולשותה וממה אינה מזינה ולא לעשotta (התמים רג', ד, סה"מ תש"ח ע' 254).

לא "מפל-מקום" הוא רק שלימות דסדר ההשתלשות
העולם שיק לשם אלוקים כמו שנאמר בראשית ברא אלוקים. בית המקדש שיק לשם הויה כמו שנאמר אכן יש הויה במקומו זהה. מכל מקום "הוא ורק השילימות דסדר ההשתלשות", דורי סוף סוף הויה לשון מהויה, ואה ד"ה שבת ישראל תשליז' הא' ס"ב – תורה מנהם סה"מ ע' ז).
ולמן הניצחון הוא בשלימות, כי כאשר יש מנגד שמנציגים אומת, הרוי לאחר זמן הוא יכול

* ב"יair נתיב" למאוריא שבונאים. ובלקורית שבונאים: "ח'ז" תקון ר", והוא עיר דפוס אמשטראדט תק"ה.

זה דוקא מנצחים את המלחמה. וכך שהייה במלחמות היוונים כפושטה, ועל ידי המסירות נפש של מותתו ובנוו, אף שהיו חלשים ומעטם מכל מקום עמדו במסירות נפש להלחם נגד גברים ורבים, ועל ידי זה עוררו ופעלו גם באנשי דורם למסור נפשם על קדוש השם שלא לעבור על הדת בשום אופן, הנה על ידי זה נצחו את המלחמה.⁵⁰

סבירום: נצחון מלחמה זו הוא רק על ידי העבודה של מסירות נפש, הבאה מצד בחינת יהירה שאין שירק בה פגם וטומאה.

ז) **והנה** נצחון המלחמה שנעשה על ידי העבודה דמסירות נפש הוא נצחון בשלימות יו. דנוסף על זה שהעבודה דמסירות נפש, להייתה באה מצד העצם, היא הודרת בכל כחوت הנפש עד להכח המעשה יו, שבכל עניינו ניכר איז דאס

(51) תולדות כו, ה.

(50) ראה גם שעריו אורורה שם ד"ה בכ"ה בסכלה פמ"ב
(ז), ב). ד"ה זה תריס (ע' עה). ועוד.

— ביאורים במאמרי רבינו

בו "נצחון בשלימות"

כלומר, בנוסף על המבואר לעיל סעיף ז' שהאפשרות הייחודה לנצח היא על-ידי היהודה - מסירות נפש, הנה עוד זאת על-ידי היהודה נעשה ניצחון בשלימות, וכדלקמן.

בו "להייתה באה מצד העצם, היא הודרת בכל כחות הנפש עד להכח המעשה" כה פרטיה של הנפש נמצאו רק במקרים פרטיים, כמו השכל שנמצא במוח ולא ברגלים. הרגילים ורק עשות מה שהשכל הבן ולא מבינות העצמן. אך עצם הנפש נמצא בכל מקום. הסיבה לכך היא משום שהעצם הוא המהות של כל הכותחות. והמהות היא הרי בכל נקודה ופינה.

כלומר, כל הכותחות של האדם, גם הנמנוכים ביוטר (כגון נה המעשה), הנשכים עמוקה, אלא שבדרכם כלל לא נוגש הקשר שלהם לעומק הנפש, אלא רק מוצאותם כמו שהיא לאחרי שנמשכו ממקומם.

אמנם, בשעת סכנה שהעצם נמצא בגוף ומאייר בכותחות, אוים הם פחות מוגבלים, וכן כוח המעשה יכול לפעול או הורבה יותר מואשר במצב הרגיל. וכן כמה השכל יכול להציג איזה הממצאות מעבר לריגולו. ועל דרך זה הוא במסירות נפש עבר אלוקות, שניכר בכותחות הקשר לעצם, וזה פועל בהם עליה והתרחבות שלמעלה מהגבלה כפי שהם במנבג' הרגיל (זהה על דרך זה בדרכו מה טוב ומה גוף).

ונעם תשכ"ט סעיף ז' – ס"ט תשכ"ט ע' קצ').

aicפת (כל-כך) שישראל ילמדו תורה, אלא שרציו שלימוד התורה יהיה רק מצד השכל שבתורה, כי היא הכתובם וביניהם לעיני העמים³³, וכל עיקר מלחמתם הייתה שביקשו להשכיהם תורהך, להשכיה חס ושולום את ישראל שהتورה היא תורה רצונם. ועל דרך זה במצוות, שלמלחמות היוונים היה נגד האלקיות שבמצוות, מה שהמצוות הם רצונו ית' דזהו להעיבורים מחוקרי רצונך (חוקי דוקא ורצונך דוקא), דשני פירושים בזו. שלל המצוות דעדות ומשפטים, להיותם ממצוות שכליות, הסכימו גם היוונים, וכל מלחמתם הייתה כנגד המצוות דחוקים, מכיוון שאופן קיומם הוא רק מפני שהם רצון הויה. ופירוש ב' (בעומק יותר), דזה מה שביקשו להעיבורים מחוקרי רצונך הוא בכל המצוות, גם בהמצוות דעדות ומשפטים³⁴.

סבירום: מבואר שלמלחמות היוונים הייתה בעיקרה מלחמה רוחנית, וביעיר גנד הרוחניות של התורה והמצוות. "להשכיהם תורהך" – שהتورה היא תורה ה, "ולהעיברים מחוקרי רצונך" – שהמצוות הן רצון ה, ולכן לחמו רק נגד המצוות שהם "חוקים", ופירוש נוסף שלחמו נגד עניין החוקים שבכל המצוות.

ד) **ולובן** זה שלמלחמות היוונים להעיברים מחוקרי רצונך היה גם במצוות של עדות ומשפטים עלי-פי הידוע³⁵, שגם המצוות דעדות ומשפטים צריך לך (בעיקר) מפני שהם רצון ית' כמו החוקים. וענין זה (שגם המצוות שיש עליהם טעם צריך לך מפני מהם רצון ית') הוא לא רק מצד האדם המקיים, שקיים המצוות שלו צריך להיות בדרך עובדת עבד³⁶ טו, שהוא דוקא כשם קיים את המצוות (לא מצד הטעם והשכל,

(33) ואתה נ. ג.
(34) וכן לאידך, שהסכימו גם על קיום המצוות דחוקים, מצד זה שהשכל מחייב שישם עניינים שלמעלה מהשכל ז', וההנוגדים (גם למצוות אל) התחה רק שלא קיימו מצד זה שהם "צאנן" – ראה באדוקה לקו"ש ח"ג ע' 815.

— **比亚ור במאמרי רבינו**
יד בהערת רבינו 34 "השכל מהיבב שישם עניינים שלמעלה מהשכל" על דרך שלל, מדרך הנתון הוראות לילד

קטן, אשר בדרך כל הנקודות והחומר מואוד, ופעם אחת נתן המדריך הוראה שהילד לא רואה בה שום הגיון וטעם, והוא אם הילד פיקח והוא יכול לעשות חשבון שבתחם גם להוראה זו יש טעם שכלי, ואדרבה טעם נפלא שלמעלה מהשכלו, שכן הוא לא יכול להבין אותו בכוחות עצמו.

ובדרך זו גם החוקים האדם מקיים מצד שעוניינה הוא קיבלת על. וכן שמלחמות היהת שכלו ולא מצד הציווי, ובמיוחד אין זו עבודה עבד ואילו כאשר קיומו הוא מפני שמבין הטעם לציווי,

כפי אם) מצד ציווי האדון³⁷, אלא גם מצד המצוות, כי כל המצוות (גם הממצוות שיש עליהם טעם) הם רצונו ית', רצון של מעלה מההעטם³⁸ טעם, ורק שכך גור הקב"ה שהרצון דמצוות אלו יתלבש גם בטעם³⁹ ית. ולא עוד, אלא שגם טעמי המצוות (כמו שהם לאמיתיהם) הם למעלה מההבנה דשכל אנושי, אמתית טעמי המצוות הוא כמו שהם בהם בחרםתו ית', ומכיון שגם חכמו ית' היא אין סוף (ובפרט שהוא ית' ובחמתו אחד⁴⁰), הרי אין שיק שascal דהנבראים יכול להשיג אמתית הטעם דמצוות, וכמו שכתוב באגרת הקודש⁴¹ שטעמי מצווה לא נתגלו והם למעלה מהשכל וההבנה, וגם באיזהו מקום שנותגלה ונתרפרש איזה טעם המובן לנו לכורה, הנה טעם זה המובן לנו אינו תכלית הטעם כו'. וענין זה (שההעטם המובן לנו אינו תכלית הטעם) מובן גם בשכל אנושי. שהרי גם שכל אנושי מבין פשוטות, שכל מוגבל אין ביכולתו להשיג חכמו ית' הבלתי מוגבלת. ואדרבא, וזה שבאייזהו מקום שנותגלה ונתרפרש איזה טעם המובן לנו הוא פלא גדול, והוא

במהותו ובפשיטתו ("ה" ואני תפלי תרכז"ד שם).

(40) רמב"ם הל' יסוח'ת פ"ב ה"ג. תניא פ"ב.
שעהיה"א פ"ח. ובכ"מ.

(41) סי"ט קכח, א.

(37) ראה לקו"ת שלח מ, א. ובארוכה עטרת ראש דרוש לעש"ת נ, א. נט, ב.

(38) המשך תرس"ז ע' ס. שם ריש ע' תקב. ד"ה ואני תפלי תרכז"ד (סה"מ קונטרוסים ח"ב ש"ב, א). ובכ"מ.

(39) וגם לאחריו שנתלבש הרצון בטעם, נשאר הווא

היא דבר חשוב ובועל ערך וזכה בקיום מצוות הזכקה. אך בחינת הרצון האלקי שאינו מוגדר בגין הספריות, וזכה במצוות מצדו – למעלה מטעם.

העובדת הוו, שלמצוות אין טעם, מלבדת עד כמה הרצון במצוות הוא בלבד גבולי. כי אם הרצון היה קשור בטעם מסוים של הטוב והעלוי במצוות, הרי ככל שהטוב היה נעלם, בכל-זאת הוא מוגבל. כי העולם הוא מודך ומוגבל. ואולם כאשר הדבר בא מהרצון שלו יתרברן, שאין בו כל הגבלה, מילא הוא וזכה בהם בזרה בלתי מוגבלת.

וז"ק שכך גור הקב"ה שהרצון דמצוות אלו יתלבש גם בטעם

כלומר, למורת שעתה הטעם לכך שרציחה ובניה אסונות מובן לנו בפשטות ובטבעות, הנה כל זה הוא משומש שכך גור הקב"ה, שתיזכר חכמה, וככל ה指挥ה היו באופן שהם מחייבים המצוות ומשפטים. אך לא זה, לא היה מובן הטעם למצוות ומשפטים.

אין זה דרך של עבודה. וזה הלשון עבדות ה', וכך נאמר "עבדתם את ה' אלוקינכם", שהעובדת היא בדרך של עבודה. והוא גם פירוש המילה מצווה מלשון ציווי – פקודת של המלך, ואילו כאשר מקיימים מצד השכל אין זה עניין ציווי ופקודה. וכיון שהמשפטים והעדות הם חלק מעבודות ה', הם צרכיים להיות בקבלה על.

ניתן היה לחשוב שכל זה הוא מצד האדם העובד (רבא), שהוא צריך לקיים את כל המצוות כמו עבד. ואילו מצד העדות והמשפטים עצם (ההיפא), הם עניינים שכליים. אך כאמור יאר שגד העדות והמשפטים הם בעסם וחוקם. וראה עוד במילואים.

טו' כל המצוות (גם הממצוות שיש עליהם טעם) הם רצונו ית', רצון של מעלה מההעטם" כללו, בדרגת הספריות הרצון הוא על-פי טעם, למשל ספריות חכמה ובינה של לגבייהם השגה והבנה זו דבר חשוב ובועל ערך וזכה שהנבראים ישיגו וייבנו אלוקות. מידת החסד שלגביה צדקה

שבהיכל, הינו גם הענינים דקדושה שלמעלה מטעם ודעת אלה הקשורים עם טעם ודעת. ונצחון המלחמה הוא על ידי העבודה דמסירות נפש דוקא, דעתן המסירות נפש היא העמידה בתוקף נגד כל המונעים ומעכבים, תוקף עצמי שלמעלה מהשכל לגמרי, וכן המסרירות נפש על קדוש השם שאינה מצד אייזו סברא שכילת ב', כי אם, שאי אפשר בכלל להיות באופן אחר⁴². וזה בא מצד התקשרות עצמית הוא שא-אי-אפשר בכלל להיות להיות באופן אחר⁴³. ומכיון שבבחינת היחידה אין שיק שום פגם וטומאה חס ושלום כ' (בדוגמת הפך אחד של שמן שהיה חתום בחותמו של חן גדול, שאין החיזונים יכולים ליגע שם⁴⁴ כה), הנה על ידי העבודה דמסירות נפש שמצד היחידה, על-ידי

(42) שער אורה שם פ"י"ז (מכ, ב).

(43) תניא ספ"ח. ובכ"מ.

(44) קונוטיס העבודה שם.

כ"אוירום במאמרי רבינו

כב "שאנינה מצד אייזו סברא שכילת"

שהרי "אפשר כל שbulkים ופושעי ישראל מוסרים נפשם על קדושת ה'" .. אף אם הם ברורים, שכן אפילו בחינת היה שראיין רצון לאלווקות, הרוי כשם שישנו רצון למעלה מטעם ודעת לקדושה כך ישנו רצון שלא על-פי טעם ודעת לקליפה, והוא מנגד לרצון דקדושה.

כג "שאי אפשר בכלל להיות באופן אחר חס ושלום" מה שאין כן בחינת היחידה אין בקליפה, כי היחידה היא קשור של אחوات מוחלתת באלווקות שאינו מושחת על טעם וסיבה כלשהי, אלא היא בעצמה אלוקות. וזה לא קיים בקליפה, שכן בקליפה יש גדר וגדר אישי המבדיל בין הנשים לבין הולות, והתקשרות אליה תמיד תהיה כמו של דברים המתקשרים דורך ציר פרטוי, למשל של הבנה או של רצון ללוועמת זה (זה גם לקו"ש⁴⁵ כה). [וזדרבה], קליפה היא מציאות של ישות, והתקשרות אליה היא עברו תועלת של רוח אישי, ולא באופן למסור נפשו. אך כאשר שאין-כן ביחידה (סה"מ מס' ח' ע' ר' ואילך, ע"ז ע' כס)].

וראה גם מה שכותב בלקו"א (פ"י"ט) שבמסירות נפש על קדושה ה' אין טענה ומונען. שכן, אם מסירות הנפש הייתה בגליל אייזו סיבה, או כי היה נגודה טענה ומונען – שאלת לפניו ותשובה), שחוש לעצמו הרוי הרגוא וותוי, ואו דוחה זאת באמורו שלמען אהודת ה' ראיו למסור נפשו. אך כאשר מסירות הנפש אינה מצד סיבה, הרי לא קיימת כלל אפשרויות אחרות ואין טענה ומונען.

הסביר לכך שלגביה היחידה אין אפשרויות אחרות – ראה בארוכה ב"ה פדה בשלום תש"ט (תורת מהם סה"מ ח' ב' ע' לט) ובבאיורינו שם.

בד"ה בבחינת היחידה אין שיק שום פגם ומונמא חס ושלום" שאור הדוגות של הנשמה (נפש, רוח, נשמה,

תנו רבנן מצות נר חנוכה כו' ה'תשל"ח

הוא חכמה יש שלמעלה מהשכל דבינה⁴⁵ כ (כג"ל ס"ב ששמן הוא בחינת קודש), ולכן טימאו כל השמנים שבהיכל בדינה, בכדי להפיק חס ושלום את מזימותם להשיכחים תורה ולהעבירם מחוקי רצונך, אלא שלימוד התורה וקיים המצוות יהיה לך מצד השכל.

סבירום: וזהו "שבשנכנטו יונים לדיבצל טימאו כל השמנים שבហיכל", היכל הוא בינה ושם הוא חכמה, ובוונתם היה שlimod התורה וקיים המצוות היה לך מצד השכל.

והנה בכדי לנצח מלחה זו, אין מספיקה העבודה שעל-פי טעם ודעת, ואפילו לא העבודה שלמעלה מטעם ודעת הקשורה עם טעם ודעת (העבודה שמצד בחינת מקיף דחיה⁴⁶, מקיף הקروب כא), מכיוון שטימאו גם את כל השמנים

שלמעלה מטעם ודעת, התעוורתו הוא על ידי התהוננות.

(46) ראה קונטוס העובדה פ"ה (ע' 30) ובכ"מ, שהרצין בחינת מקיף דחיה, עם היומו רצון עצמי

באיורים במאמרי רבינו

וביאורו, רב ראה בראיית החכמה את הרעיון של הדבר כפי שהוא, כשהוא מוגדר בגדר של הסברה והבנה, וכן לא היה מסוגל לבאר במילים את מה שראה.

כך הדבר בחכמה ובינה: בינה היא ידיעה שבבחינות 'מציאות', כי הידיעה מיסודות על האדם. מה-שאין-כן החכמה היא ידיעה שבבחינת 'בלתי', כי הידיעה לא מיסודות על האדם אלא על ראיית הדבר. והוא הקשר של שמן (ביטול) לחכמה.

בא "מקיף דחיה, מקיף הקروب .." במאמר מבאר שבבעבודת ה' ישן שלוש בחינות: א. טעם ודעת. ב. למעלה מטעם ודעת הקשור עם טעם ודעת. ג. מסירות נפש.

בכללות אלו שלוש הבחינות נורן (טו"ד), היה (למעלה מטוד') הקשור עם טו"ד) ויחידה (למעלה מטוד'). משל לכך מזון לבוש ובית. מזון ונכנס לגוף האדם ונהייה דם ובשר כבשו, על דרך העובדה שעל-פי טעם ודעת שמתיקבלת בשכלו המוגבל של האדם. לבודש הוא מקיף על האדם ובכך מסמל בחינה שלמעלה מכלי האדם המוגבל, על דרך רצון. אך סוף סוף הוא מקיף הקروب אל האדם, ולפי מידות האדם. מה-שאין-כן בית הווא לבש הרוחיק ובכך מסמל בחינה שלמעלה מכל הגבלה.

"חומר גס ומציאות". אכן הוא מופיע גם בשער שrifuto וביטול, ואילו השמן הוא בחינת "חומר דק" ולא מציאות, ועל כן נשרף ומתקובל בدمמה.

ב "חכמה שלמעלה מהשכל דבינה" ההבדל בין 'חכמה' ל'בינה' הוא על-דרך ההבדל בין 'דאית' לש"מעיה'.

אדם יכול לתפוס דבר, על ידי שני אופנים:

הבנה (شمיעת) ורואה. ההבדל ביןיהם: הבנה מגיעה מזיד האדם, ככלומר, על-ידי שהאדם מבין ומשוכנע בשכלו בקיום הדבר. ואילו התפיסה שעיל ידי ראייה מגיעה מצד הדבר, מושום שהדבר עצמו גולוי.

אם נס ב הבנה גופא, ישנו גם סוג הבנה בדרך של ראייה, והוא ענין החכמה: כאשר האדם מתרכו בדבר מסוים עד שהדבר מתחילה להAIR אצלו, וכאילו רואה אותו בענייני השכל, אווי הידיעה היא מצד הדבר, מושום שהדבר עצמו גולוי. ניתן לתפוס דברים שלמעלה מינוכלת שכלו.

בק' מוסברים בדיא"ח דברי הגמ' (ביצה וא). אודות רバー, שפסק הלכה בענין מסוים, והקשׁו עלייך עד ש"תתיק רバー" ולא ידע מה לענות, ובכל זאת מובה שהוא לא חור בו מדבריו, וכי יש שפסקו הלכה כמהותו.

רק חсад ה' שגם של כל האדם יהיה לו איזו השגה בזו. וגם לאחרי שבחסד ה' נתגלה ונחתפרש טעם המובן לנו, הרוי יודוע⁴⁷ שהטעם הוא ורק על כללות המזוה ולא על הפרטיהם. מכל זה מובן, שגם המצוות דעתות ומשפטים הם (כמו) חוקים לגביינו (מכיוון שגם עתמי המצוות שמצד חכמתו ית' הם למעלה משכל הנבראים), ויתירה מזו שהם רצונך (רצוננו ית' שלמעלה גם מהחכמתו ית'). וזהו דמה שהיונים ביקשו להעבירם מחוקי רצונך הוא גם בהמצוות דעתות ומשפטים⁴⁸, כי היונים חיכתו ית' שלמעלה משכל אנושי (להעבירם מחוקי), וביקשו לעקוור חס ושלום את ההרגש האלקטי שמצוותם הם חכמתו ית' שלמעלה משכל רצוננו ית' (רצונך).

סבירום: גם מצוות עדות ומשפטים הן רצוננו יתרחקו שלמעלה מטעם, אלא שהרצון יתלבש בטעם, וגם הדטעם המובן לנו אינו תכילת הטעם, ועל פי זה "להעבירם מחוקי רצונך" כולל גם עדות ומשפטים, שרצו לעקוור את הרגש השמצוות הן רצון שלמעלה משכל ("חוקי"), ושזה רצוננו יתרחק ("רצונך").

ובזה יובן לשון הגمراה שכשנכנטו יונים להיכל טימאו כל השמנים שבהיכל, דמשמעות הלשון הוא⁴⁹, שכשנכנטו להיכל הנה השתדרלו ונחתאמזו לטמא את השמנים (בכדי לנצח חס ושלום את ישראל)⁵⁰, כי היכל הוא ושם

להביאו ד"ל העבירם מחוקי רצונך, כבפניהם.

(44) ד"ה מא' חנוכה ה'תש"א רפ"ב.

(45) שער אורה שער החנוכה ד"ה כי אתה נהי פט"ז (מכ. א). וראה גם תומ"א ד"ה זה מא. א. ובכ"מ.

(42) ראה מורה נ"ז ג' פ"ג.

(43) ועפ"ז יובן מה שמובא בד"ה מא' חנוכה (תש"א)

וזה

וזה

ולקדים

ולקדים

באיורים במאמרי רבינו

יח' דמשמעות הלשון הוא, שכשנכנטו להיכל הנה השתדרלו ונחתאמזו לטמא את השמנים' כלומר, מהלשן "טימאו כל השמנים" משמע שהטומאה לא נשתנה בדרך אגב, אלא אם התעסקו בכך. ולכארה הנהגה זו תמהוה,

יט' "שמן הוא חכמה" הכמה היא בחינת ביטול (ראה באור הבהיר), ולבן היא נמשלת לשמן.

done, הנה המשן דולק ונשרכ בקהל שקט, בגיןוד לעז שמושיעש כאשר הוא נשרכ. הסיבה לה היא ש"יש" שבקיומו מציאותו נורגת ונשמעת, גם ביטולו הוא ברعش. מה-שאין-כן דבר שבטל תמיין, אויג גם ביטולו הוא בדממה.

וזהו החילוק בין עץ לשמן: העץ הוא בבחינת

אלם כמבואר בפניהם, בתורה ומצוות גופא